

12Α-7_12 ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ: ΝΑΟΔΟΜΙΑ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ, ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ

ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΙΕΡΑ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ: ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ, ΚΤΙΡΙΑ, ΑΝΑΘΗΜΑΤΑ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ - Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2022-2023 ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: ΕΛΕΝΗ ΖΥΜΗ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Alcock, S. - Osborne, S. *Placing the Gods, Sanctuaries and Sacred Space in Ancient Greece*, Oxford University Press, Oxford 1994.

Βαλαβάνης, Π., *Ιερά και Αγώνες στην αρχαία Ελλάδα: Ολυμπία, Δελφοί, Ισθμία, Νεμέα*, Εκδ. Καπόν, Αθήνα 2017.

De Polignac, F., *Cults, Territory, and the Origins of the Greek State*, University of Chicago, Chicago, 1995.

Funke, P. - Haake, M. (επιμ.), *Greek Federal States and Their Sanctuaries: Identity and Integration*, Franz Steiner, Stuttgart 2013.

Gruben, G., *Ιερά και Ναοί των Αρχαίων Ελλήνων*. Μτφρ. Δ. Ακτσελή, Αθήνα 2000.

Hellstrom, P. (επιμ.), *Religion and Power in the Ancient Greek World*, Uppsala. Boreas 24, Uppsala: University of Uppsala Press 1996.

Hurwit, J. M., *The Athenian Acropolis: History, Mythology, and Archaeology from the Neolithic Era to the Present*, Cambridge 1999.

Marintos, N. - Hägg, R. (επιμ.), *Greek Sanctuaries. New Approaches*, Routledge, New York, 1995.

Melfi, M. - Bobou, O. (επιμ.), *Hellenistic Sanctuaries. Between Greece and Rome*. Oxford University Press, Oxford 2016.

Morgan, C., *Athletes and Oracles. The Transformation of Olympia and Delphi in the Eighth Century B.C.*, Cambridge, 1990.

Morgan, C., The origins of pan-hellenism, στο: N. Marinatos - R. Hägg (επιμ.), *Greek Sanctuaries. New Approaches*. London, 1993, 18-44.

Morgan, C., The evolution of a sacral landscape: Isthmia, Perachora and the early Corinthian state, στο: S. Alcock - R. Osborne (επιμ.), *Placing the Gods, Sanctuaries and Sacred Space in Ancient Greece*, Oxford 1994, 106-143.

Morgan, C., From Palace to Polis? Religious developments on the Greek mainland during the Bronze Age/Iron Age Transition, στο: P. Hellstrom (επιμ.), *Religion and Power in the Ancient Greek World*, Uppsala. Boreas 24, University of Uppsala Press, Uppsala 1996, 41-57.

Pedley, J. G., *Sanctuaries and the Sacred in the Ancient Greek World*, Cambridge University Press, 2005.

Scott, M., *Delphi and Olympia: The Spatial Politics of Panhellenism in the Archaic and Classical Periods*, Cambridge University Press, 2010.

Scully, V., *The Earth, the Temple and the Gods: Greek Sacred Architecture*, Trinity University Press, San Antonio 2014 (αναθεωρημένη έκδοση).

Spawforth, T., *Αρχαίοι Ελληνικοί Ναοί*. Μτφρ. Μ. Μαχαίρα, Αθήνα 2006.

Τραυλός, Ι., *Πολοδομική Εξέλιξις των Αθηνών από των Προϊστορικών χρόνων μέχρι των αρχών του 19^{ου} αιώνος²*, Αθήνα 1993.

Whitley, J., *The Archaeology of Ancient Greece*, Cambridge University Press, Cambridge 2001, **ειδικά τα κεφ. 7 και 12.**

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΟΔΗΓΟΙ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΩΝ – ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ ΙΕΡΑ

Π. Βαλαβάνης, *Η Ακρόπολη μέσα από το μουσείο της. Περιήγηση στα μνημεία του ιερού βράχου και στις εποχές των μεγάλων επιτευγμάτων*, Εκδ. Καπόν, Αθήνα 2013.

Π. Καββαδίας, *Το ιερό του Ασκληπιού στην Επίδαυρο και η θεραπεία των ασθενών*, Εκδ. Οδ. Χατζόπουλος & ΣΙΑ Ο.Ε., Αθήνα 2003.

Ρ. Κολώνια, *Το Αρχαιολογικό Μουσείο των Δελφών*, Ίδρυμα Λάτση, Αθήνα 2006 (https://www.latsis-foundation.org/content/elib/book_13/delphoi_gr.pdf).

St. Miller, *Νεμέα. Μουσείο και Αρχαιολογικός χώρος*, Ταμείο Αρχαιολογικών Χώρων και Απαλλοτριώσεων, Αθήνα 2005.

Κ. Παπαγγελή, *Ελευσίνα. Ο Αρχαιολογικός χώρος και το Μουσείο*, Ίδρυμα Λάτση, Αθήνα 2002 ([latsis-foundation.org/content/elib/book_10/elefsis_gr.pdf](https://www.latsis-foundation.org/content/elib/book_10/elefsis_gr.pdf)).

Σ. Πινγκιάτογλου, *Δίον. Το ιερό της Δήμητρος*, Studio University Press, Θεσσαλονίκη 2015.

Ι. Τριάντη, *Το μουσείο της Ακροπόλεως*, Ίδρυμα Λάτση, Αθήνα 1998 (https://www.latsis-foundation.org/content/elib/book_8/acropolis_gr.pdf).

Γ.Ε. Χατζή, *Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας*, Ίδρυμα Λάτση, Αθήνα 2008 (https://www.latsis-foundation.org/content/elib/book_15/olympia_gr.pdf).

Π.Ι. Χατζηδάκης, *Δήλος*, Ίδρυμα Λάτση, Αθήνα 2003 (https://www.latsis-foundation.org/content/elib/book_5/delos_gr.pdf).

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ – ΛΕΞΙΚΑ

Βιτρούβιος, *De Architectura* I-X (δέκα βιβλία για την αρχιτεκτονική). Τόμοι 1,2. Μπφρ. Π. Λέφας, A. Corso, Πλέθρον, Αθήνα 1997/8.

Παπαχατζής, Ν.Δ., *Παυσανίου Ελλάδος Περιήγησις*. Τόμοι 1-5, Αθήνα 1994.

Τραυλός, Ι.Ν., Ορλάνδος, Α.Κ., *Λεξικόν αρχαίων αρχιτεκτονικών όρων*, Αθήνα 1986.

Travlos, I., *Pictorial Dictionary of Ancient Athens*, London 1971.

Ειδικότερες δημοσιεύσεις

Aleshire, S.B., *The Athenian Asklepieion: the people, their dedications, and the inventories*, Gieben, Amsterdam 1989.

Antonaccio, C.M., 'Contesting the past: hero cult, tomb cult, and epic in early Greece', *AJA* 98 (1994), 389–410.

Antonaccio, C.M., *An archaeology of ancestors: tomb cult and hero cult in Early Greece*. Greek Studies: Interdisciplinary Approaches, Lanham 1995.

Arafat, K.W., 'Pausanias' attitude to antiquities', *BSA* 87 (1992), 387–409.

Coldstream. J.N., 'Hero-cults in the age of Homer', *JHS* 96 (1976), 8–17.

Dillon, M. P. J., 'The ecology of the Greek sanctuary', *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 118 (1997), 113–127.

Ekroth. G., 'Altars in Greek hero-cults: a review of the archaeological evidence', στο: R. Hägg (επιμ.), *Ancient Greek cult-practice from the archaeological evidence. Proceedings of the Fourth International Seminar on ancient Greek cult, organized by the Swedish Institute at Athens, 22–24 October 1993*. ActaAth-8°, 15, Stockholm 1998, 117–130.

Edelstein, E.J. - Edelstein L., *Asclepius. A collection and interpretation of the testimonies*, vol. 2 (Publications of the Institute of Medicine, Johns Hopkins University, 2nd series: texts and documents, Baltimore 1945.

Elsner, J., 'Pausanias: A Greek pilgrim in the Roman world', *Past and Present* 135 (1992), 3–29.

Fontenrose, J., 'The hero as athlete', *CSCA (University of California Studies in Classical Antiquity)* 1 (1968), 73–104.

Gebhard, E.R., 'The Isthmian games and the sanctuary of Poseidon in the early empire', στο: T.E. Gregory (επιμ.), *The Corinthia in the Roman period. Including papers given at a symposium held at the Ohio State University on 7–9 March 1991*. JRA suppl., 8., Ann Arbor 1993, 78–94.

Gebhard, E.R., 'The evolution of a pan-Hellenic sanctuary: from archaeology towards history at Isthmia', στο: N. Marinatos - R. Hägg (επιμ.), *Greek sanctuaries. New approaches*, London & New York 1993, 154–177.

Gebhard, E.R. – Dickie, M.W., 'Melikertes-Palaimon, hero of the Isthmian games', στο: Hägg, R. (επιμ.), *Ancient Greek hero cult Ancient Greek hero cult. Proceedings of the Fifth International Seminar on ancient Greek cult, organized by the Department of Classical Archaeology and Ancient History, Göteborg University, 21–23 April 1995*. ActaAth-8o, 16, Stockholm 1999, 159–165.

Hägg, R. (επιμ.), *Ancient Greek hero cult Ancient Greek hero cult. Proceedings of the Fifth International Seminar on ancient Greek cult, organized by the Department of Classical Archaeology and Ancient History, Göteborg University, 21–23 April 1995. ActaAth-80, 16, Stockholm 1999.*

Hägg, R., 'Gifts to the heroes in Geometric and Archaic Greece', in *Gifts to the gods*, 93–99.

Hemans, F.P., The Archaic Temple of Poseidon: Problems of Design and Invention, στο: *Bridge of the untiring sea: the Corinthian Isthmus from prehistory to late antiquity*, Hesperia Supplements Vol. 48, 2015, 39-63 (https://www.jstor.org/stable/24637421#metadata_info_tab_contents).

Herrmann, H.-V., 'Pelops in Olympia', στο: *ΣΤΗΛΗ. Τόμος εις μνήμην, Νικολάου Κοντολέοντος*, Αθήνα 1980, 59–74.

Jost, M., *Sanctuaires et cultes d'Arcadie. Etudes péloponnésiennes 9*, Paris 1985.

Jost, M., "La vie religieuse à Lykosoura", *Ktèma* 33 (2008) 93-110.

Kearns, E., 'Between god and man: status and function of heroes and their sanctuaries', στο: . A. Schachter - J. Bingen, *Le sanctuaire grec. Entretiens sur l'antiquité classique*, 37, Geneva 1992, 64–99 (συζήτηση, σελ. 100–107).

Koester, H., 'Melikertes at Isthmia: A Roman mystery cult', στο: D. L. Balch et al. (επιμ.), *Greeks, Romans, and Christians. Essays in honor of A.J. Malherbe*, Minneapolis 1990, 355-366.

Larson, J., *Greek heroine cults. Wisconsin Studies in Classics*, Madison 1995.

Mallwitz, A., 'Cult and competition locations at Olympia', στο: W.J. Raschke (επιμ.), *The archaeology of the Olympics: the Olympics and other festivals in antiquity. Wisconsin Studies in Classics*, Wisconsin 1988, 79–109.

Mazarakis Ainian, A., *From rulers' dwellings to temples. Architecture, religion and society in Early Iron Age Greece (1100–700 BC)*. SIMA, 121, Jonsered 1997.

Mazarakis Ainian, A., 'Reflections on hero cults in Early Iron Age Greece', στο: Hägg, R. (επιμ.), *Ancient Greek hero cult Ancient Greek hero cult. Proceedings of the Fifth International Seminar on ancient Greek cult, organized by the Department of Classical Archaeology and Ancient History, Göteborg University, 21–23 April 1995. ActaAth-80, 16, Stockholm 1999*, 9–36.

Parke, H.W., *The oracles of Zeus. Dodona. Olympia. Ammon*, Oxford 1967.

Parker, R., 'ὡς ἥρωι ἐναγίζειν', στο: R. Hägg (επιμ.), *Greek Sacrificial Ritual, Olympian and Chthonian*, Stockholm 2005, 37-44.

Parker, R., 'Greek States and Greek Oracles', στο: P. Cartledge - F.D. Harvey (επιμ.), *Cruix: Essays presented to G.E.M. de Ste Croix on his 75th Birthday*, Duckworth in association with Imprint Academic, London 1985, 298-326.

Πετράκος, Β.Χ., *Ὁ Ὀρωπὸς καὶ τὸ ἱερόν, τοῦ Ἀμφιαράου*. Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας 63, Αθήνα 1968.

Ratinaud-Lachkar, I., 'Héros homériques et sanctuaires d'époque géométrique', στο: V. Pirenne-Delforge, V. – E. Suárez de la Torre (επιμ.), *Héros et héroïnes dans les mythes et les cultes grecs. Actes du Colloque organisé à l'Université de Valladolid du 26 au 29 mai 1999*. Kernos suppl. 10, Liège 2000 (διαθέσιμο στο <https://books.openedition.org/pulg/723>).

Slater, W.J., 'Pelops at Olympia', *GRBS (Greek, Roman and Byzantine Studies)* 30 (1989) 485–501.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Η ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού <http://odysseus.culture.gr> όπου υπάρχει κατάλογος των αρχαιολογικών χώρων (με παρουσίαση των κτηρίων τους) και μουσείων της χώρας.

Η ιστοσελίδα του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών <http://archaeologia.eie.gr/archaeologia/gr/chapters.aspx> με θέμα «Η Αρχαιολογία της πόλης των Αθηνών», όπου παρουσιάζονται **τα μνημεία της Αθήνας**, ανάμεσα στα οποία και **το ιερό στην ακρόπολη της Αθήνας και το ιερό στην Ελευσίνα**.

JSTOR εξασφαλίζει πρόσβαση σε πολυάριθμα άρθρα και σε ορισμένα βιβλία (<https://www.jstor.org>). Η πρόσβαση παρέχεται μέσα από το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου με τους ιδρυματικούς σας κωδικούς.

Ελένη Ζυμή
5.10.2022